

Varde
Kommune

VETERANCENTRET

Undervisningsmateriale til historie i 5.- 6. kl.

Hvad ved du om det danske forsvar?

Introduktion til læreren

Sådan kan "Hvad ved du om det danske forsvar?" anvendes i historieundervisningen i 5.- 6. kl.

Formålet med opgaven er, at eleverne får viden om, hvor det danske forsvar sender soldater hen for fx at indgå i det fredsbevarende arbejde. Til denne del er der udarbejdet en "Surf dig til viden på forsvar.dk", hvor eleverne kan finde svarene på **www.forsvar.dk**.

Eleverne skal derefter selv udarbejde en faktatekst om en selvvalgt mission, som danske soldater har været udsendt til gennem historien (1991-2011). Til dette formål er der en tilhørende pædagogisk bearbejdet tekst, som er tilpasset aldersgruppen, hvor eleverne kan hente inspiration. Desuden er der vedhæftet et link til www.danmarkshistorien.dk om danske missioner i udlandet, denne er tiltænkt til at give baggrundsviden til den fagprofessionelle.

Der er endvidere vedlagt en "tjek-liste" til, hvordan en faktatekst læses. Afslutningen på forløbet er en videndeling-session, hvor eleverne fremlægger deres faktatekst for kammeraterne. Faktateksterne kan med fordel hænges op i historisk rækkefølge, således at klassen får egen historisk tidslinje.

Varighed: 2-3 lektioner

Fælles Mål - Historie efter 6. kl.

Kompetenceområde: Kronologi og sammenhæng.

Kompetencemål: Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.

Færdigheds- og vidensområder og -mål: Det lokale, regionale og globale.

- Eleven kan redegøre for konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden.
- Eleven har viden om konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden

Til eleven

Nu skal du på rundtur i det danske forsvar og undersøge, hvor danske soldater gennem historien har været udsendt og hvor danske soldater lige nu er udsendte fx. som fredsbevarende styrker. Din opgave bliver at bruge forsvarets hjemmeside for at finde forskellige oplysninger, som kan give dig viden om danske soldaters udsendelser.

Din opgave:

- Gå ind på www.forsvar.dk
 - Læs elevarket godt igennem inden du begynder at surfe rundt på siden, sådan at du ved, hvad du skal undersøge
 - Når du har fundet alle oplysninger, kan du få jeres lærer til at give feedback på, om du har fundet de rigtige svar
- Dine svar skal du nu bruge til at blive endnu mere undersøgende på danske soldatermissioner gennem tiden – derfor skal du/I læse teksten "Danmark i krig 1991-2011"
 1. Du skal udvælge en mission, som du vil skrive en faktatekst om. Du kan læse om, hvordan du arbejder med en faktatekst på arket "Når min lærer beder mig læse en faktatekst". Når du har lavet din faktatekst og fået feedback fra din makker og lærer, skal din tekst hænges op på tavlen under den tidsperiode, hvor den har fundet sted.
 2. Din næste opgave bliver, at du skal dele din viden med dine klassekammerater; dette gør du ved at fortælle om din faktatekst – husk, at dine kammerater kan spørge dig om flere informationer, end du har med!

Surf dig til viden på forsvar.dk

Spørgsmål	Svar	Uddyb
1. Hvor mange soldater har været udsendt med det danske forsvar (når soldater har været udsendt, kalder man dem veteraner)?		
2. I hvilke lande har Danmark udsendt soldater lige nu? (Nævn mindst 3)		
3. Hvilke lande har Danmark tidligere haft udsendt soldater til?		
4. Hvilke opgaver løser Hæren?		
5. Hvilke opgaver løser Flyvevåbnet?		
6. Hvilke opgaver løser Søværnet?		
7. Hvilke opgaver løser Forsvaret i Danmark (nationalt)? (Nævn mindst 3)		

Surf dig til viden på forsvar.dk

Spørgsmål	Svar	Uddyb
8. Hvor mange mennesker arbejder der i det danske forsvar?		
9. Hvilke medaljer kan man få, når man har været udsendt (Nævn mindst 3)		
10. I Forsvaret bruger man mange forkortelser af ord. Find 3 forkortelser og skriv, hvad de står for.		
11. Undersøg selv – dit spørgsmål		
12. Undersøg selv – dit spørgsmål		

Når min lærer beder mig læse faktatekster vil hun/han gerne have, at jeg:

Kigger på omslaget og teksten og tænker

- Hvad tror jeg, jeg vil lære?

Kigger på billederne og teksterne til billederne

- Hvad får jeg at vide ved at se på billederne og teksten?

Kigger på diagrammer, kort og grafer

- Hvad får jeg at vide ved at studere disse?

Læser rubrik og underrubrik

- Hvad er det, jeg skal læse om?

Læser hvert afsnit grundigt

- Hvad nyt har jeg lært?
- Hvilke spørgsmål har jeg til teksten, som jeg vil undersøge mere om?

Faktateksten "Danmark i krig 1991-2011"

Baggrundsviden til læreren

Nedenstående link til tekst er tænkt som baggrundsviden til dig som lærer, inden I i klassen skal arbejde med materialet til "Hvad ved du om det danske forsvar?". Til eleverne er teksten "Danmark i krig 1991-2011" pædagogisk bearbejdet, så den fremstår som en faktatekst til elever på mellemtrinnet.

Materialet er udgivet i forbindelse med bogserien '100 danmarkshistorier', der er Danmarks historie fortalt af 100 forskere i 100 bøger.

<https://unipress.dk/bogserier/100-danmarkshistorier/>

På **www.danmarkshistorien.dk** udkommer løbende artikler, film og kilder i forbindelse med bøgerne.

Teksten kan læses på nedenstående link
https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/danmark-i-krig-1991-2011/?no_cache=1

Til eleven

Du skal nu i gang med at læse teksten "Danmark i krig 1991-2011". Denne tekst, som du skal læse, er en forkortet tekst af en oprindelig tekst, som forfatteren Bo Lidegaard har skrevet "Danmark i krig i 1991-2011". Teksten fortæller dig om danske missioner i perioden fra 1991 til 2011. Du kommer til at læse om, hvor Danmark har haft soldater udsendt i verden og hvorfor.

Når du har læst teksten "Danmark i krig 1991-2011", skal du vælge en af de fire missioner, som du særligt vil skrive og fortælle om til dine kammerater.

Danmark i krig 1991-2011

Af Bo Lidegaard

Danmark i krig 1991 - 2011

I 1991 sendte Danmark korvetten (militærskib) Olfert Fischer til den Persiske Golf. Olfert Fischer deltog frem til 2011 i militære operationer på Balkan, i Afghanistan, i Irak og i Libyen. Danmark var i forhold til vores størrelse et af de mest aktive lande i den vestlige verden (Europa og USA). I Danmark var der opbakning i befolkningen til, at Danmark deltog aktivt i krigene med skib, fly og soldater.

Danmark deltog i krigene:

- På Balkan i 1990'erne efter opløsning af føderationen (samling af flere lande) Jugoslavien
- I krigen i Afghanistan, der begyndte efter terrorangrebene på USA den 11. september 2001
- I krigen i Irak, der begyndte i 2003, der begyndte med, at USA ledede en militær invasion af Irak
- I Libyen (land i Nordafrika) i 2011, der begyndte med at befolkningen gjorde oprør. Oprøret fik navnet "Det Arabiske Forår"

I forhold til vores størrelse sendte Danmark flest soldater også til steder, hvor krigene var hårdest.

I det næste, skal du læse om de fire krige.

Krigene på Balkan 1991-1999

I 1991 besluttede Slovenien og Kroatien, at de ikke længere ville være med i føderationen Jugoslavien. En føderation er en samling af fx lande, som har dannet et fællesskab af lande med en fælles regering. Slovenien og Kroatien ville være selvstændige lande. At Slovenien og Kroatien ville være selvstændige lande betød, at der kom ufred mellem borgerne (folkene) i Slovenien og mellem borgerne i Kroatien. Borgerne i områderne på Balkan var meget forskellige; de havde blandt andet flere store modsætninger i forhold til religion, historie og nationalitet. Det udviklede sig til en meget voldsom og brutal borgerkrig.

I starten af 1992 anerkendte EU Kroatien som et selvstændigt land og De forenede Nationer (FN) besluttede at sende en styrke ind af soldater, som skulle være med til at sikre fred. En sådan styrke af soldater kaldes en fredsbevarende styrke. Kroatien var nemlig kommet i konflikt med nabolandet Serbien og det var derfor, at FN satte en fredsbevarende styrke ind.

Folketinget i Danmark vedtog i februar 1992, at Danmark skulle deltage i den FN-styrke, der blev udsendt til Kroatien. Den danske regering sagde, at forsvaret af Danmark ikke stopper ved grænsen til Tyskland. At forsvaret af Danmark ikke kun går ud på at sikre Danmark som land, men også at hjælpe andre lande, der er i krig.

Befolkningen i Danmark bakkede op om, at vi skulle hjælpe andre lande i krig. Danmark blev det land, der i forhold til vores størrelse udsendte flest soldater til de internationale styrker (FN). FN forsøgte at stoppe konflikterne og ufreden, der var på Balkan. Danmark var det land, der først sendte

kampvogne til Balkan og satte dem ind i krigen. Den danske regering sagde, at kampvognene skulle være med til at beskytte de danske soldater.

Den 29. april 1994 faldt de danske 'sneleoparder' (navn på en kampvogn) i serbisk baghold nær Tuzla i Bosnien. De danske kampvogne gik til modangreb i stedet for at trække sig tilbage. Den danske kampvognseskadron uskadeliggjorde de serbiske stillinger. Slaget blev berømt som "Operation Bøllebank". Sejren var med til at skabe respekt om de danske styrker, både i Danmark og blandt de lande, som vi samarbejdede med, de allierede. "Operation Bøllebank" var med til at ændre danskernes syn på, hvilken rolle de danske styrker har i sådanne konflikter.

I 1999 deltog Danmark i NATO-bombardementerne af Serbien for at beskytte den albanske befolkning i den serbiske provins (landsdel) Kosovo. Det var første gang, at danske soldater deltog i bombardementer, som Sikkerhedsrådet i FN ikke havde givet mandat (lov) til. Dermed havde Danmark, for første gang siden FN blev oprettet i 1945, været med til at angribe et fremmed land uden mandat fra FN. I Folketinget var der støtte til, at Danmark skulle deltage, fordi man ønskede at beskytte de civile (borgerne) i Kosovo.

Et FN-checkpoint ved Stari Vitez i Bosnien-Hercegovina den 1. maj 1994. For fredsbevarende styrker er der et evigt dilemma mellem målet om at holde konfliktniveauet nede og ønsket om at beskytte de udsendte soldater bedst muligt bag panser og tunge våben.
Foto: UN Photo/John Isaac

Krigene i Afghanistan 2001-2014

Krigene i Afghanistan mod Taliban-styret i hovedstaden Kabul begyndte som følge af al-Qaeda's terrorangreb på USA den 11. september 2001. I løbet af få måneder blev Taliban fordrevet fra Kabul og al-Qaeda led et stort nederlag. Samtidig påkaldte USA sig de andre lande i NATO* solidaritet (fællesskab), og der var ingen tvivl om, at Danmark måtte og ville støtte den amerikanske aktion.

For den amerikanske præsident George Bush var det afgørende, at kampen ikke var rettet mod muslimer men mod terrorister. Præsident Bush gjorde en stor indsats for at samle også muslimske lande og grupper i opgøret mod terroristerne.

I Danmark var Anders Fogh Rasmussen blevet statsminister i november 2001. Den danske regering ønskede at nedkæmpe terrorgrupperne. De andre partier i Folketinget ønskede også, at Danmark skulle hjælpe FN med det meget fattige land og hjælpe til med, at der kunne komme demokrati i Afghanistan.

I begyndelsen havde den vestlige koalition (USA og Europa) fremgang, blandt andet i kraft af en alliance med magtfulde grupper i det nordlige Afghanistan. Det var i praksis dem, der førte - og vandt - krigen på landjorden. Men i årene 2003-2006 vendte krigslykken, og Taliban viste sig i syd mere sejlivet, end det først havde set ud til.

I 2006 sendte Danmark kampstyrker til den meget urolige Helmand-provins, hvor styrkerne kom i hårde kampe. Kampene blev meget voldsomme og der omkom flere soldater.

I 2014 blev de fleste af den internationale danske styrke trukket hjem til Danmark.

Skoler for piger blev et stærkt symbol for meningen med den danske indsats i Afghanistan og et løfte om en bedre fremtid for de hårdt prøvede afghanere.

Foto: Christian Als/Scanpix

* Den Nordatlantiske traktat trådte i kraft den 24. august 1949. NATO (North Atlantic Treaty Organisation) har i dag i alt 29 medlemslande. Danmark var blandt de stiftende lande. NATO's formål er at fremme sikkerhed og stabilitet i det nordatlantiske område gennem politisk, økonomisk og militært samarbejde. /Kilde: Udenrigsministeriet

Irak 2003-2007

Alle partierne i Folketinget var ikke enige om, at Danmark skulle deltage i invasionen (når andre lande går ind i et andet land med militære styrker) af Irak. Det var amerikanerne som ledte invasionen i marts 2003 og opgøret mod Iraks diktator Saddam Hussein (1937-2006).

Selve krigen var i første omgang hurtigt overstået. Efter krigen manglede man en plan for, hvad der så skulle ske i Irak.

Efter koalitionen (alliancen af fx USA og Europa) besluttede at opløse den irakiske hær og fyre alle offentligt ansatte, der havde været medlem af Saddam Husseins parti, blev landet kastet ud i et stort kaos og en blodig borgerkrig (befolkningen kæmper mod hinanden). Der var stor uenighed mellem befolkningen i syd "shiittter" og "sunnimuslimerne" i nord. Sunnimuslimerne vendte sig mod de vestlige lande og shiit-terne mod Iran.

De danske styrker i Basra mod syd var en del af en britisk gruppe, og da det blev klart, at briterne var på vej ud, fulgte Danmark trop i august 2007.

En amerikansk marineofficer oversprayer den 6. april 2003 et af de mange portrætter af Saddam Hussein, der var ophængt overalt i landet. Men diktatoren selv var som sunket i jorden. Han blev først fanget af amerikanske soldater i december samme år. Tre år senere blev han ved en irakisk særdomstol dømt til døden og hængt. Foto: Maurizio Gambarini/Scanpix

Libyen 2011

I de første måneder af 2011 bredte "Det Arabiske Forår" (befolkningen begyndte at gøre oprør) sig til Libyen, hvor landets diktator, oberst Muammar Gaddafi, slog hårdt ned på oprørerne, som han truede med at "udrydde som rotter".

Det fik FN's Sikkerhedsråd til at give mandat til, at en international – overvejende europæisk – styrke kunne beskytte befolkningen. I marts 2011 vedtog Folketinget, at Danmark skulle sende F-16-fly til Libyen. De danske fly fløj til Libyen et døgn efter, at forslaget var blevet vedtaget i Folketinget. De danske fly indgik i en stor luftstyrke, der med Frankrig og Storbritannien i spidsen indledte store bombardementer af strategiske mål i Libyen. De danske fly kom til at bombe næsten lige så meget som britiske, kun overgået af Frankrig.

Gaddafis forsvar var svagt, og hurtigt blev hans styrker nedkæmpet. Oprørerne gik frem og med fortsat støtte fra blandt andre Danmark, Storbritannien og Frankrig i luften indledte oprørerne et opgør med den forhadte diktator. Efter oprørerne havde fanget og dræbt Gaddafi og en del af hans nærmeste familie, blev de internationale danske styrker trukket hjem den 31. oktober 2011.

Der var efter krigen ingen holdbar plan for, hvad der skulle til for at hjælpe landet. I årene efter 2011 er mange mennesker flygtet fra Libyen til Europa.

Da Folketinget i 2011 med få timers varsel enstemmigt besluttede af sende danske F-16 fly på bombetogt mod Gaddafis styrker i Libyen, opfattede de fleste det som en naturlig forlængelse af Danmarks støtte til opretholdelsen af den internationale retsorden og efterlevelse af forpligtelsen til at beskytte truede civile. Her er de danske fly linet op på Sigonellabasen på Sicilien.

Foto: Michael Aagaard/Forsvarsgalleriet

Fakta om danske soldaters deltagelse i de 4 internationale missioner

- Samlet har 40.400 (2022) danske mænd og kvinder siden 1992 været udsendt, og tæller man også deres familier, er det mange her i landet, der er direkte berørte.
- Størst tab led Danmark i krigen i Afghanistan, hvor 43 blev dræbt, 30 hårdt såret og 182 såret.
- Krigen i Irak kostede 8 danske soldater livet, 19 blev såret.
- Krigene på Balkan kostede 12 danske soldater livet, mens 35 blev såret.
- Soldater, der siden er ramt af psykiske lidelser som følge af deres deltagelse, er ikke medtaget.
- Der findes ingen samlet troværdig opgørelse over dødsfald i de lande, hvor krigene er blevet udkæmpet.

Kilde: Forsvaret